

Vanda Rozenbergová
TRISMRTKY
SA PLAVIA

Tri smrtky sa plavia

Vanda Rozenbergová

Tri smrčky sa plavia

slovar

Text © Vanda Rozenbergová 2018
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2018

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-3568-2

Krstné meno mám po džúse, priezvisko po pápežovi.

Volám sa Karola Vojtylová a niektorí ľudia si myslia, že po pápežovi mám aj to krstné, keďže on bol Karol, ale mýlia sa. Moji prví rodičia si kedysi kupovali džús v modrej plechovke a volal sa Karola. Prázdne plechovice s modrým obalom sme mali všade aj potom, čo sa Karola prestala vyrábať a nahradil ju Zeus. Brat, ktorý sa narodil po mne, sa už volal Zeus.

Nie, robím si žarty. Volá sa Paťo. Dlho som ho nevidela.

Učiteľka v starej škole na juhu, kam som chodila len jeden rok, mi k menu Vojtylová vždy dodala pápežová. Vojtylová pápežová, k tabuli. Pán farár ma oslovoval moja milá, tak ako ostatné dievčatá, chlapcov zasa môj milý, ale keď som si prišla po oblátku, lebo som bola hladná, pohladkal ma po hlave a poslal preč, božie telo nie je maškrtka, moja milá.

Niektorí ľudia sa vo vyššom veku rozpínajú, iní scvrkávajú. Dedo Molding je ten prvý prípad. Keď som prišla do tejto rodiny, mal šesťdesiat kilogramov, obliekal si široké nohavice a vestu, teraz váži sto a chodí v obtiahnutých veciach a tenisákach. „To má zo smútku,“ hovorí otec, „a ten mám na rováši aj ja.“ Poznám veľa dôchodcov, čo sú celkom scvrknutí, a predsa sa rozpínajú do mimoriadnych veľkostí. Nepociťu-

jú nutkanie mlčať, ak si k nim prisadnem s mobilom v ruke, a rozrozprávajú sa o nádore v mozgu, ktorý mi spôsobí telefonovanie. V obchode rozpínavo dvíhajú ruku so zväzkom banánov, z dôchodku si môžu dovoliť len banány a nič iné, preto ich treba pustiť dopredu, lebo majú iba jednu položku, a ja ich vždy aj pustím. Ale môj dedo Molding je tučný fyzicky a nikdy sa nerozpína. O jeho smútku a o tom, aký podiel mal na ňom oco, sa dočítaš ďalej.

Už keď si ma Moldingovci viezli domov, dala som si záväzok, že sa budem dobre učiť. Nech zo mňa majú radosť. Jediné, na čom im záležalo, bolo, aby som nasávala tú ľudskú lásku a aby som zabudla na všetko zlé. Netrvali na tom, že musím mať ich priezvisko, netrvali ani na tom, aby som kontrolovala svoju naliehavú potrebu povedať, čo potrebujem. Zobrali si ma prakticky ihneď, v domove som bola presne pol roka. Za mesiace tam strávené som vďačná, naučila som sa, ktorá strana je ľavá a ktorá pravá, viem držať nožničky aj nachystať sa každý deň do školy. Moldingovci odo mňa nevyžadovali nič, čo je ťažké. Po častiach, po kúskoch sa u nás schádzali ľudia, ktorých teraz dobre poznám, lebo je to rodina. Ujo Martin ma hneď pleskol po chrbte a povedal, nech zatancujem. Oco sa naňho zadíval pohľadom, v ktorom som cítila určité výhrady, ale ujo Martin má najhrubšie okuliare, aké si kedy videl, a nezdalo sa mi, že by bol neslušný.

Dni ubiehali a niekoľko mesiacov po mojom príchode mama Moldingová povedala, že čaká dieťa. Naozaj sa nehnevali za to, čo som občas povedala, aj keď to bolo niečo, čo sa ozaj nepatrí, a pekne mi to vysvetlili. Škoda, že so mnou nemohli chodiť na školské vyučovanie, tam som sa zvyčajne nevedela ovládnuť. „Presvitá vám cicilajbel,“ usmiala som sa

na pani učiteľku Výrostkovú a ona odvetila, že to nič, a ďalej rozprávala o druhoch stromov a o ich listoch. Mala dobrú interpersonálnu inteligenciu. No stačilo, ak som v piatej triede povedala Robinovi, že je hajzlopucer, už mi aj napísali poznámku do triednej knihy. Mamu Moniku Moldingovú som hneď volala mama, lebo hoci som v tom veku o budúcnosti nepremýšľala, vedela som, že s nimi zostanem navždy. Hneď v prvý deň dopoludnia, ako ma priviezli, som si vybalila veci, a večer, keď ma ukladala do postele, povedala som dobrú noc mama, otočila som sa a zaspala. Novinku o súrodencovi dlho vedel len otec, ale keď to oznámili mne, dodali, že je to moja zásluha, a ja som si to myslela tiež, lebo len čo som k nim prišla, stíšili sa a telá sa im uvoľnili ako pod prúdom teplej vody, oni to do takých detailov predou mnou nerozoberali, ale viem, aká je príroda. Mocná.

Pre mňa bolo veľa vecí prirodzených, aj také, nad ktorými určití oklieštenci krútili hlavou. Zvyk prekladať rozhovor dovetkami mi zostal, aj keď mám takmer tridsaťtri rokov a napríklad dedo sa zasmeye, nech poviem čokoľvek, lebo ma ľúbi.

Na výletoch autom ma otec upozorňoval na okolité vrchy, toto je Malá Fatra, ukázal rukou, a tamto Veľká Fatra. Malá Fatra sa mi už napohľad zdala väčšia ako Veľká Fatra, a bola to pravda. Ukázalo sa, že aj obec Malá Čausa je väčšia ako Veľká Čausa a Vysoký háj je oveľa nižší ako Nízky háj. Mama zostávala s malým Oskarom doma a my s otcom sme pochoďili celé Vysoké Tatry, ktoré boli naozaj vysoké. Aj keď je oco obyčajný lopaták, je rozumný. Niekedy mi o jednom strome vykladal aj pol hodiny, učil ma, aké farby majú turistické značky, čo je to hrebeňovka a prečo treba zberať podbeľ. Keď si taký múdry, ako sa píše acylpyrín? Opýtala som sa. V domo-

ve som raz mala službu pri chorej kamarátke, a keď jej teta priniesla tabletku, podala mi zošit, nech tam zapíšem názov lieku, ona jej dala acylpyrín, ale ja som napísala nurofen, ten nám raz priniesla doktorka, ešte keď som bývala s prvým otcom a mamou.

Keď sa Oskar narodil – bolo to štvrtého januára 1993, takmer celá ich pozornosť sa sústredila na mňa. Bábätko bolo tak či tak pripútané v šatke, a okrem cicania mlieka bolo pokojné a tiché, milo sa dožadovalo pozornosti len občasným kopaním nožičkami. Chvalabohu, veď naši mali dosť starostí so mnou. Zo školy k nám domov poslali psychologičku, pretože som povedala *okuliarnik indický spadol učke na cicky*, na chodbe a nahlas, akoby to neboli hovorili aj ostatné deti, ibaže medzi sebou a potichu. Máločo viem povedať pomedzi zuby, kričí vo mne veľa hlasov a ten najhlúpejší zvyčajne zvíťazí, neviem prečo. Písomne sa mi vyjadruje oveľa lepšie, o tom sa budeš môcť presvedčiť. Takže sa naši so mnou rozprávali o tom, čo sa stalo, o bábike, ktorá zomrela, aj keď sme to prebrali už sto ráz. „Jej deklaratívna pamäť je na vysokej úrovni, pričom tá sémantická časť nie je taká výrazná ako tá epizódna. Ale je to múdre dieťa a nové pamäťové stopy postupne dokážu prekryť staršie skúsenosti a zážitky. Len s ňou treba otvorene a citlivo. O tom, čo prežila, sa rozprávajte, to jej pomôže, to je katarzia.“

Rozprávam im.

Mám osem rokov, som z detí najstaršia, a dokonca už chodím do školy. Je január, idem za pánom farárom, či by mi nedal oblátku. Nedal mi ani jednu, až keď sa vyspovedám. Som hladná. Idem domov. Doma sú len Paťo, Dianka a Janka, rodičia nie. Janka je v perinke, voláme ju bábika. Mama chodieva

k susedke, keď vie, že už prídem zo školy, tak ide k nej. Dnes je zima. Minulý rok bola ešte väčšia zima, chvíľu som bývala u učiteľky, zobrala ma k sebe domov, lebo videla, že mám na líkach krv. To mi objedli myši, aj som sa zobudila, aj som ich vyháňala, ale dvere máme len také na petlicu, to otec necháva tak, že keď je otvorené, nikto nás nevykradne. Spávala som na zemi aj s Paťom a Diankou. Ale keď sa narodila Janka, spávam hlavne s ňou, ona je maličká, je v perinke. Je taký január, že sa nijako nevieme zohriať. Zapálili sme si s Paťom malý ohník v plechovici, ale prišiel otec a podarilo sa mu rozkúriť v sporáku. Potom sa nám vzduch vlní pred očami, no netrvá to dlho. Otec odišiel do druhej dediny po drevo a o dve hodiny sme zase pod dekami. Veľmi mi je zima. Zakrúcam Janku do svetrička, čo tu mamka nechala. Nesmiem dopustiť, aby aj ju myš obhrýzla, aj tak to bol potkan, povedal otec. Aj svoju bundu Janke dávam, do všetkého ju balím. Oco odišiel, ale dvere sa nedajú zavrieť už ani na petlicu. Dávame tam s Paťom matrace. Bábika plače, neviem, čo mám robiť, ešte viac ju zakrúcam a idem po pomoc. Pan farár nie je doma, že mám prísť ráno. Idem hľadať mamku, aj som ju dovedla domov, ale je opitá a rýchlo zaspí. Čo teraz, no čo teraz, hovorím bábike. Ona je ozaj malá, má asi dva mesiace, nepamätám si, kedy sa narodila. Starám sa o ňu, je zlatučká. Dávam jej dobošku namočenú v teplej vode, ale stále plače. Držím ju a aj mne je zima, je zakrútená vo všetkom, čo som našla. Veľmi som unavená. Pálime s Paťom letáky, ale to zhorí rýchlo. On má štyri roky, nevie mi pomôcť. Dianka zaspala, je schovaná pod otcovými kabátmi, čo smrdia. Tam bábiku nedám. Vždy je tu tma, to nevaďí, my sme zvyknutí. Už budeme mať elektriku, oco to bol vybaviť. Možno dnes príde a povie nám, kedy to

bude. Čo budem robiť? Veľmi som unavená. Mama spí, ani nevníma, keď ňou trasiem. Zaspím na chvíľu, ale je tu ozaj zima, tak ma to zas zobudilo. Bábika je zababušená a vôbec nemrncí, to je dobre.

Len keď je silný mráz a vzduch má napriek tomu vysokú vlhkosť, podchladené kvapky sa menia na ľadové kryštály, ale nie sú to vločky. Šesťhranné kvádre sa jagajú v nehybnom priestore a ničota sa leskne od tvojich očí až donekonečna, prechádzaš stĺpom diamantového prachu a vtedy onemieš, lebo si unavená tak, ako som bola ja. Slnko preteká pomedzi škáry, otváram našu šopu dokorán a zostanem stáť na okraji, nikde nie je žiadny človek, žiadny hlas, žiadne vrznutie okna, počujem len suchot diamantového prachu, je hustý ako krupicová kaša a bolí. Bábika je úplne ticho, pretože je mŕtva. Paťo spí, má teplé čelo a Dianka otvára oči a pýta si rožok.

V škole mi nešla matematika a angličtina, mama sa stíhala venovať Oskarovi aj rátať so mnou príklady. Niekedy išla aj priamo za pedagogičkou, aby lepšie pochopila, prečo mám z testov z angličtiny samé štvorky, hoci sa doma učíme. Vysvitlo, že v písomných prácach som všade vynechávala *is* a *are*, takže to logicky nebol priebehový čas. „To máte pravdu,“ povedala mama učiteľke. „Priebehový čas bez *is* a *are* nie je možné uskutočniť.“

Školu pre mňa vyberali starostlivo, to nie sú žiadne srandy, dlhé vlasy mi ladili s pokožkou ako čierna káva s karamelom, prežité udalosti a nutkanie hovoriť čudné rečňovanky si vyžadovali spôsob vzdelávania, aký v tejto krajine zatiaľ neexistoval. Rozhodne ma však zapísali do umeleckej školy, pretože hoci som sa ešte len učila narábať so štetcom či nožnicami, tvrdili, že mám vrozený cit pre farby aj línie, dokonale

som načrtla vázu aj otca Moldinga, keď spal. A nepotrebovala som stolík. Kúpili mi špeciálnu otáčaciu stoličku s ergonomickou opierkou a vysúvateľnými rúčkami, mäkkým sedadlom a s ideálnou výškou, no nesesedela som na nej za stolom viac ako minútu denne. Načerpajte energiu a sviežosť v parfumériách Suit, hovorili v rádiu. Ja som čerpala sviežosť v posteli. Úlohy som si písala v posteli, kreslila som v posteli, niekedy som jedla v posteli a nosievali mi tam horúci čaj na ružovej tácke po babke, aj keď som nebola chorá. Vyležaný matrac na zemi nie je lôžkom pre žiadne dieťa, tobôž pre našu Karolku, hovorieval dedo.

Dali mi vyrobiť posteľ na mieru, vysokú, s parádnym čelom, máločo bolo pre mňa, malú Karolu, krajšie ako zoskočiť ráno zo svojej postele a po škole, po výtvarnej, po večeri či po prechádzke s Oskarom zas na ňu vyliezť. S lampičkou za hlavou a skicárom na kolenách som tam trávila dlhé hodiny, v lete aj v zime. Len raz sa stala nehoda – prišla som zo školy s pocitom, že som asi chorá. Mama bola s bratom na Dni otvorených dverí v novej škôlke, ja som zašmátrala v jej nočnom stolíku a vytiahla škatuľku s liekmi. Vzala som si acylpyrín so všetkými tvrdými y, zapila som ho vodou a vrátila sa do postele.

Neviem prečo, no o niekoľko minút som sa z postele zasa zošuchla, opäť som vošla do spálne a zobrala si do postele celé balenie tých tabletiiek. Mama mi po návrate navarila podbeľový čaj a hladkala ma po tvári. Zrušila školu a zastrúhala mi ceruzky.

Neskoro večer, keď všetci spali, som vytiahla spod vankúša acylpyrín a prehltila štyri tabletky naraz. Prebudila som sa uprostred noci s krvou na vankúši, nikto sa nikdy nedozvedel, že až do rána som si pevne stláčala raz jednu a raz druhú

nosnú dierku, zastavila som krvácanie a potom som sa pustila do prania návliečky v studenej, až ľadovej vode s trochou soli. Krv z látky pustí len v takej. To viem odmala. Keď mi potkan obhrýzol tvár, sama som si preprala bledomodrú košeľu, čo bola od krvi – a teplú vodu sme nemali. Jasnačka žuvačka. Tomu ver.

Keď bol môj brat malý, dedo mu narozprával, že celá planéta, celá naša Zem sa postupne premiestňuje na Mars, ide o dlhodobu pripravovaný riadený proces a pre každú časť sveta je naplánované obdobie, kedy dôjde k migrácii. Presunie sa každý štát, každý okres, každé mesto, dedina aj rodina. Mal osem rokov a dedko ho sprevádzal do školy aj zo školy. Okrem rečí o mastnom granadíre v jedálni si cestu spestrovali opisom modulov, ktoré ľudí aj v tejto chvíli odvážajú na inú planétu. „Oskarko, ale je to štátne tajomstvo! Vedia to len dospelí, a tí chodia na špeciálne školenia,“ hovoril vnukovi. „Deťom sa to povie ako posledným, aj to až na palube vesmírnej lode.“ Oskar žil najmenej dva roky v presvedčení, že časť zemegule je už presťahovaná, a to predovšetkým tá, ktorá má silný hlas, lebo ľudia sú tam bohatí a šťastní: Amerika. Desiateho júla dvatisícjeden mu bol otec kúpiť tenisky do detského tábora, Oskar si ich súkal na nohy a z ničoho nič povedal, že mu je jasné, že nejde o nijaký tábor. „Viem, že sa sťahujeme na Mars, a to všetci doradu, predtým si nemusíš dávať pozor.“

Otec sa začal vypytovať a narazil na absolútne utajené informácie. Košeľa sa mu prilepila na pokožku, rád nám vysvetľoval, ako funguje svet, chlapcovi rozprával o živej a neživej prírode, o tom, ako sa stavia dom a kde sa berie piesok, a ich dedkovi sa stačí presťahovať na Mars aj s napečenou žemľovkou a deti sú šťastné. „Je to trochu nezodpovedné,“ hne-

val sa otec. „Obsadenie inej planéty – to nie sú žarty,“ krútil hlavou celú cestu domov a Oskarovi sa potvrdilo to, čo mu dedko hovoril celý čas: „Je lepšie ľuďom nič nevysvetľovať, len ich rovno nalodiť.“

Prvé týždne na základnej so mnou nikto nechcel sedieť. Jednak kvôli pôvodu, jednak preto, že som nová. Deväťdesiat percent pôvod, zvyšok, že som nová. Ale nebudem rozprávať o udržateľnom zdroji mojej osobnej sily, vytvoril sa časom, a ak malo byť trestom sedieť so mnou v jednej lavici, nebola to moja starosť. V škole som premýšľala nad všeličím. Počas literatúry či chémie nie, to ma bavilo, ale počas anglického jazyka a matematiky neustále. Učiteľka Čertíková Mária, angličtinárka, hovorila jazykom niečo medzi angličtinou a slovenčinou, málokedy som vedela, čo chce. Uprela na mňa svoje drobné zvrátené očka, Vojtylová, pri tebe mám zakaždým *hedek* aj *hadatak*. Na začiatku školského roka sme mali priniesť črepníkové kvety na okná, ja som priniesla krásnu monsteru, bola ozdobou triedy, a keďže viem, ako sa s kvetmi zaobchádza, tak aby netrpeli, starala som sa nielen o ňu, ale aj o všetky ostatné vycivené kaktusy, čo priniesli spolužiaci. Záležalo mi len na kvetoch. V televízii som videla krátky film o Holandsku, o žene, ktorá je floristka a vie aranžovať najkrajšie kytice na svete. Zvítazila v európskej súťaži a teraz vije kytice pre princeznú aj pre Micka Jaggera. Mali sme práve angličtinu a do otvoreného zošita som perom nakreslila veľkú kyticu, margaréty, tulipány, ruže aj trávy. Pokiaľ Mária Čertíková rozprávala o *hedekovi* a *hadatakovi*, spomínala ich často a myslím, že ani ostatní netušili, o čo ide, predsa len, neboli sme výberová trieda, mňa povzbudzoval pohľad na žltý puk na jednom z kaktusov a dlhý svetlozelený závitok na kmeni

mojej monstery. V ten deň niekto niekomu povedal, že smrdím, a čepeľ tohto noža vo mne ostala, pichala ma každý deň do rebier, obtierala sa o mňa ako zlý drak a niektoré deti to pokojne povedali nahlas, smrdí. „To je pižmo,“ chytil ma za krk Miloš Puškáš, ale ja som vtedy rozumela pyžamo a netušila som, čo je pižmo. Večer som si nachystala ruksak, v ktorom inak nosievam telesnú, a dovnútra som vložila: plyšovú hračku, papierové vreckovky, rúž, ponožky, dve tričká a nohavičky, tenký strieborný opasok, hrebeň, zubnú kefku a dve jablká. Malú látkovú peňaženku, čo mi kúpil dedko na kolotoči, v nej som mala sto korún. Naším som povedala, že máme nultú hodinu a pôjdem skôr, napísala som aj lístok, že odchádzam, ale ráno som zaspala, takže útek sa mierne posunul. Chcela som len nakuknúť do tej šopy, v ktorej som sa narodila. Či to tam smrdí. To by sa decku malo dovoliť. V tomto má každý človek, nehovoriac o tom, ak je rómskeho pôvodu, rovnaké myšlienky, a možno aj rovnaké práva.

„Dohryzené sprosté teľa!“ kričal na mňa otec, keď ma okolo obeda vyzdvihol na našej vlakovej stanici. Vlak do Kysaku meškal dve hodiny a stopom som ísť nemohla, asi by som ani nebola našla správnu cestu von z mesta. Viezol ma domov v dedovom aute, sedela som vpredu, vzadu sa smial osemročný Oskar a medzierkou medzi sedadlom a oknom mi podával svoju lepkavú ruku. „Ľudia ako ja a tvoja mama blížneho nikdy neopustia, to sa však o tebe povedať nedá! Drzé sprosté šteňa!“ kričal na mňa, prerástla som ho už pred dvoma mesiacmi, viezol domov žirafu tmavú s ruksakom od telesnej, a konečne som sa rozplakala, lebo otec mal takú navretú žilu na spánku, že mohol dostať hedek aj hadatak jedným vrzom.

Zavrela som sa v izbe. Oskar si u mňa rozložil autodráhu a povedal, že bude autá púšťať potichu. Otec mu dal pohľadnicu Singapuru, že mi ju má ukázať. Nevieť prečo. V kuchyni sa zhromaždil súdny tribunál, v ktorom rezonovali dve slová, hlas krvi, hlas krvi, až som sa domotala medzi nich a poprosila som, nech nevolajú tú psychologičku, čo k nám stále chodí, lebo je to zbytočné. Pošlite ma na Mars. Som zbalená.

Mama Monika Moldingová je veľmi dobrá žena, ale čím som bola staršia, tým menej som jej rozumela, a naopak. Raz priniesla zo spálne staré albumy a rozložila ich po stole. Jeden po druhom ich predou mnou otvárala a ukazovala mi seba, otca, dedka aj babku v ich životoch predtým, než som sa objavila. Na všetkých fotografiách vyzerali šťastne. Leto pri jazere, zima pri zasnežených plotoch. Mama bola mladá a všade sa smiala, otec mal na fotkách dvadsať rokov a veľa záberov bolo zo stanovačiek a z výletov. Matka pichala prstom raz do jednej potom do inej fotografie a mne začínalo byť nevoľno. Keď sme ich dopozerali, rozplakala som sa. Chvíľu jej trvalo, kým to pochopila. „Prepáč,“ objala ma a ja som neutíšiteľne revala a ona ma kolísala. Dúfam, že tie fotky už nikdy neuvidím. Najsilnejšie veci som často zažila doma za kuchynským stolom.

Potrebovala som čerstvý vzduch, ale potrebovala som aj zákutia, posteľ aj lúku. Kedysi bola lúka posteľou. Ja som predsa Cigánka. Ja viem, ako tráva rastie, ako vonia, aj ako sa v nej spí. Nespravodlivo, ale pravdivo mi bola bližšie Karolova mama. Zábavná a veselá, nevylievala si u nás svoje srdce, bola živá ako voda, keď sa cez kamene blíži k zlomu na hrádzi a potom prudko padá dolu a s hukotom sa rúti ďalej. Pocit náklonnosti ku Karolovej mame bol silný od začiatku. Len

čo vošla do dvora, akoby sa nado mnou rozprestrela zlatistá klenba, vždy mi dala odpiť zo svojej kávy a pokojne si dala dolu náušnice, ak videla, že sa mi páčia: „Na.“ Ona je krásna po všetkých stránkach, napríklad aj po fyzickej. Má dlhé nohy a nosí krátke sukne. V lete bez topánok aj šoféruje, vie nakrájať slaninu na úplne tenké pásiky a zúčastnila sa súťaže v jedení melóna. Melón s červenou dužinou a čiernymi jadierkami je jej najobľúbenejšie jedlo, aj keď je to ovocie. Melónom sa darí na slnku a najlepšie melóny rastú v Gruzínsku. To všetko viem od nej. Nikto sa u nás nepýtal na Karolovho otca a ja som si dlho myslela, že ani neexistuje. Ale predstav si, žije, a dokonca s Karolom aj s jeho mamou. Karolova mama k nám chodí len preto, aby debatovala s mojou mamou aj so mnou, aby sme sedeli vonku a pili pivo, púšťali si hudbu a tancovali. Tancovala hlavne ona. Brala ma do tanca v našej záhrade a hovorila: „Pozrite sa na ňu, je to Božie decko!“ Mala sebaistý hlas. Hlas mojej mamy Moniky rokmi slabol – a to je ešte nič. Nielen hlas, aj radosť zo života. Ak mi nechutila zemľovka alebo mi bol sveter malý, moja mama povedala: „Čo by za to iní dali!“

Nič by za to nedali. Nejedli by to.

* * *

Pluť po dospelých sa mi priečilo, aj keby to bolo malo byť po Puškášovi. To Karolova mama upozornila mojich rodičov, že Miloš Puškáš je aj teraz taký istý čurák, ako keď bol malý, a mám ho pokojne opluť – nič mi neurobí. On pracuje na mestskom úrade a často si u nás dáva robiť kytice, lebo ja pracujem v kvetinárstve. Nikdy nevynechá nejakú poznámku

smerom ku mne, napríklad: „Vidiš, predsa len si si aj ty našla prácu,“ alebo „Karola, nechtylo ťa trochu do tváre?“

Som dospelá a pracujem s kvetmi. Mám tridsaťtri rokov a toto rozprávanie nebude plynulé, nepohybujem sa od bodu A do bodu B, každá spomienka má iný čas aj priestor a ja ich vyberám z hlavy ako kulisy z depozitára.

Tak teda, zatiaľ čo som pre nenápadnú seniorku viazala lisianthus s kalami a chveli sa mi ruky – bolo to pred desiatimi rokmi a bola som v kvetinárstve nová, Puškáš obchytával darčkové predmety na poličkách a krútil svojou zvláštnou hlavou nad každým sadrovým anjeličkom. „Aby sa ten Puškáš neposral,“ povedal potom dedo. „O normálny chod sveta sa starajú upratovačky, šoféri, pekári, kuchári, cestári, zdravotné sestry, smetiari, kvetinárky či predavačky vo večierkach. To musí byť veľmi sprostý chlapec, ale na každého príde! Poznám jeho otca, len nech mladého vezme so sebou do Dubaja a bude sa čudovať!“

Bohatší obyvatelia nášho mesta začali vtedy jeden po druhom navštevovať Dubaj a bolo len otázkou času, kedy vycestujú aj Puškášovci – Miloš Puškáš starší mal po celom kraji sieť fitnesscentier pre ženy a prosperoval na výbornú. Ide o to, že podaktorí z našich tam na chvíľu odtrhli zrak od vysokých budov, od mís s ovocím a presklených toaliet a vrátili sa domov s informáciami o chyžnej z Filipín, taxikárovi z Kalkaty a desiatkach stavebných robotníkov zo Srí Lanky či z Bangladéša. S Dubajom je to tak – Spojené arabské emiráty, a najmä teda emirát Dubaj, sa písmenami máčanými vlastným potom zapísali do života môjho otca. Dubaj zažil dva zlomové okamihy: po druhej svetovej vojne boli v emirátoch objavené masívne ložiská ropy a v druhej dekáde dvadsiateho prvého

storočia si tam začali dávať čistiť topánky naši susedia ako Puškášovci, Maršálekovci, či neskôr Neoliberalovci. Oco vtedy povedal, že by si tam tiež išiel privyrobiť. „Len choď, Janko,“ povedal dedo. Rozrehtali sa. Dedo si utieral slzy, ale vysvetlil mi, že pokiaľ bude žiť, nedopustí, aby ma niekto šikanoval a ani aby jeho syn išiel do Dubaja.

Som kvetinárka. Prijali ma na stredné odborné učilište obchodné, odbor záhradníčka – kvetinárka. V skutočnosti ma nielenže prijali, oni ma prosili a riaditeľ dal ocovi fľašu vína, nech k nim určite nastúpim. Karolova mama mojej mame povedala, že robota s kvetmi je krásna a môžem ju robiť kdekoľvek na svete. Ja som rómske dieťa, predsa len. Neušla som k svojim, nekradla som našim peniaze, neklamala som. Ale nadovšetko rada som mala odtiene, tvary, krásne veci, usilovala som sa vytlačiť farbivo z kvetov v našej záhrade a nešlo mi to. Bordové papuľky som mliaždila spolu s lupeňmi ruží, kvapkala som do toho olej a predstavovala som si, že vyvíjam niečo nezvyčajné. Farbivo som nezískala ani zo žihľavy, ani z čučoriedok, ani z bordových papuliek. Zo všetkého vzišla len šťava, ktorá nemala žiadnu kryciu schopnosť. Neskôr som prestala kvety drhnúť a začala som ich pekne obstrihávať a spájať do kytíc. Jednotlivé aranžmány som rozostavala po dome, aby všetci videli, ako vedia kvety osviežiť tú našu rodinnú lásku. Vtedy som sa rozhodla, že ak mám byť kvetinárka, tak najlepšia na svete. Budem chystať kytice pre princezné aj pre Adama Levina. Žiadne decko v celom meste sa netúžilo stať záhradníkom či kvetinárom, a to ani najslabší. Pätnástročná elita mierila do gymnázia a ich rodičia tam nosili úplatky, aby prijali aj tupáňov.

„Viete, pán Molding, ak neotvoríme nový ročník, odbor nám zanikne, a to by bola škoda. Ukončiť naše štúdium ma-

turitou nebude problém, dcérka vyzerá byť šikovná. Povedzte o našich skleníkoch aj jej kamarátkam. Budeme vám vďační.“ Zástupca nás vystrojil až ku zastávke. Chcela som tam ísť, veď čo je pre decko v takom veku lepšie, ako pobudnúť si v skleníku?

Ako Božie dieťa som bývala zmätená. Oco mi kúpil obyčajný balón alebo fixky a išla som sa zblázniť od šťastia. Výskala som po dome a Oskar výskal so mnou, bol malý a bola som mu vzorom.

Lajdáctvo bolo moje druhé meno, neučila som sa, ale bola som dosť zodpovedná a chodila som na dlhé prechádzky s Karolovou a niekedy aj s mojou mamou. Cez víkendy som dlho zostávala v posteli, Oskar mal päť-šesť rokov a navštevoval ma tam, akoby som mala smrteľnú chorobu. Ani ostatní ma nijako nenútili opustiť to miesto skôr ako pred obedom. To ma teraz mrzí. Rodičia predsa vedeli a videli, že mi na konci posteľe prečnievajú nohy a mali ma z nej vyhodiť, nie kúpiť mi novú. V spánku sa rastie – a to im ušlo. Nechávali ma spať, koľko sa mi žiadalo, a len tak-tak som sa zachránila.

Otec odišiel do Dubaja. Počuli sme matkin zvýšený hlas, vykašlime sa na auto, Janko, ale on chcel auto. To sme vedeli. A nie hocijaké, ešte som nepočula o otcovi, ktorý by chcel hocijaké auto. Túžil po Range Roveri a nemienil naň drieť v rakúskej či nemeckej dielni, ale na dubajskom piesku. Na otcovej tvári sme videli radosť, študoval mapy, vyhľadával lety... Na maminej tvári sme videli žiarlivosť, ona má celé dni umývať zákazníkam nafarbené vlasy a jej manžel si vo februári len tak odíde do slnka, nájde si tam kamarátov a budú spolu piť.